

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Члан 1.

У Закону о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 49/13 - УС и 74/13 - УС), у члану 13. речи: „против учиниоца кривичног дела,” брише се.

Члан 2.

У члану 35. став 1. речи: „судија појединац” замењују се речју: „веће”, а реч: „веће” замењује се речима: „судија појединац”.

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Судија појединац суди у:

- имовинскоправним споровима,
- стамбеним споровима,
- споровима због сметања државине,
- споровима о ауторским и сродним правима,
- споровима о објављивању информације и одговора на информацију,
- споровима о заштити и употреби проналазака, индустријског дизајна, модела, узорака, жигова, ознака географског порекла, топографије интегрисаних кола (топографије полупроводничких производа) и права оплемењивача биљних сорти,
- споровима због дискриминације,
- споровима због повреде права личности,
- споровима поводом избора и разрешења органа правних лица,
- споровима поводом колективних уговора,
- потрошачким споровима,
- споровима поводом штрајка.”

Досадашњи став 3. који постаје став 4. мења се и гласи:

„Судија појединац спроводи поступак и доноси одлуку у предметима правне помоћи.”

У досадашњем ставу 4. који постаје став 5. речи: „Судије из става 3. овог члана” замењују се речима: „Судије које суде у првом и другом степену у парничном поступку у вези са породичним односима”.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 6. речи: „става 4.” замењују се речима: „става 5.”.

Члан 3.

Члан 36. брише се.

Члан 4.

У члану 85. после става 1. додају се нови ст. 2. до 5. који гласе:

„Пуномоћник физичког лица може бити адвокат, крвни сродник у правој линији, брат, сестра или брачни друг, као и представник службе правне помоћи јединице локалне самоуправе који је дипломирани правник са положеним правосудним испитом.

Пуномоћник запосленог у спору из радног односа може бити и представник синдиката чији је запослени члан, под условом да је дипломирани правник са положеним правосудним испитом.

Пуномоћник правног лица може бити адвокат, као и дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је у радном односу у том правном лицу.

Пуномоћник мора бити потпуно пословно способно лице.”

Досадашњи ст. 2. до 5. постају ст. 6. до 9.

После става 9. додаје се став 10. који гласи:

„Странку која нема пуномоћника и која се из незнања не користи правима која јој припадају по овом закону, суд ће упозорити да може ангажовати пуномоћника, у складу са овим законом.”

Члан 5.

У члану 88. став 3. мења се и гласи:

„Пуномоћника који је адвокат може да замењује његов адвокатски приправник, осим у поступку по правним лековима.”

Члан 6.

У члану 89. став 1. после речи: „пуномоћник” додаје се реч: „адвокат”.

После става 1. додаје се став 2. који гласи:

„Ако странка у пуномоћју није ближе одредила овлашћења пуномоћника, пуномоћник који није адвокат може на основу оваквог пуномоћја да предузима све радње у поступку, али му је увек потребно изричито овлашћење за повлачење тужбе, за признање или одрицање од тужбеног захтева, за закључење поравнања, за повлачење или одрицање од редовног правног лека и за преношење пуномоћја на друго лице.”

Члан 7.

У члану 136. ст. 1. и 2. после речи: „пуномоћнику” додају се речи: „адвокату”.

Члан 8.

У члану 143. став 2. мења се и гласи:

„Ако суд није у могућности да уручи писмено на саопштеној адреси, по службеној дужности прибавиће од надлежног органа, адресу пребивалишта и боравишта странке којој писмено треба лично доставити и извршиће достављање на тако прибављеној адреси, у складу са одредбама овог закона.”

Члан 9.

У члану 148. став 4. речи: „став 2.” бришу се.

Члан 10.

У члану 193. став 1. речи: „дужно је” замењују се речју: „може”.

У ставу 3. после речи: „прихваћен” речи до краја става бришу се.

Став 4. брише се.

Досадашњи став 5. постаје став 4.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 5. број: „5.” замењује се бројем: „4.”, а реч: „подноси” замењује се речима: „може поднети”.

Досадашњи став 7. брише се.

Члан 11.

У члану 294. после става 1. додаје се став 2. који гласи:

„Пре доношења решења о одбацивању тужбе из разлога прописаних у ставу 1. овог члана, суд је дужан да одржи рочиште на коме ће тужиоцу омогућити да се изјасни о одбацивању тужбе.”

Члан 12.

У члану 399. став 4. речи: „члана 187.” замењују се речима: „члана 188.”

Члан 13.

У члану 403. ст. 2. и 3. мењају се и гласе:

„Ревизија је увек дозвољена ако је:

1) то посебним законом прописано;

2) другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака;

3) другостепени суд усвојио жалбу, укинуо пресуду и одлучио о захтевима странака.

Ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.”

Члан 14.

У члану 404. став 1. речи: „апелационог суда, односно” бришу се.

Став 2. мења се и гласи:

„О дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.”

Став 3. брише се.

Члан 15.

У члану 410. став 2. тачка 2) после речи: „пуномоћника” додају се речи: „адвоката, изузев када је странка адвокат”.

Члан 16.

У члану 416. став 2. после речи: „односно другостепеног суда” запета и речи до краја става бришу се.

Члан 17.

У члану 428. после става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„По протеклу рока од пет година од дана када је одлука постала правноснажна, предлог за понављање поступка не може да се поднесе, осим ако се понављање тражи из разлога наведених у члану 426. тач. 11) и 12) овог закона”.

Досадашњи став 3. постаје став 4.

Члан 18.

У члану 430. став 1. речи: „недозвољене (члан 428)” замењују се речима: „недозвољене (члан 85. став 6. и члан 428)”.

Члан 19.

После члана 433. додаје се члан 433а који гласи:

„Члан 433а

Понављање поступка пред Врховним касационим судом може се захтевати само из разлога наведених у члану 426. тач. 1), 6), 11) и 12) овог закона ако се разлог за понављање поступка односи искључиво на поступак пред Врховним касационим судом.

Предлог за понављање поступка подноси се преко првостепеног суда.

Ако не одбаци предлог (члан 430. став 1), првостепени суд ће га доставити противној странци на одговор.

Када суду стигне одговор на предлог или када протекне рок за давање одговора (члан 430. став 2), првостепени суд ће списе доставити Врховном касационом суду.

Ако Врховни касациони суд нађе да је предлог за понављање поступка основан, укинуће своју ранију одлуку и донети нову одлуку о главној ствари.

Нову одлуку о главној ствари Врховни касациони суд донеће без расправе.”

Члан 20.

У члану 445. после става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Пресуда из става 1. овог члана објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Члан 21.

У члану 479. став 5. речи: „став 2. и члана 356. став 1.” замењују се речима: „став 2, члана 356. став 1. и члана 380. став 1.”

Члан 22.

У члану 485. речи: „300.000 евра” замењују се речима: „100.000 евра”.

Члан 23.

Поступак који је започет по Закону о парничном поступку („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 49/13 – УС и 74/13 – УС), а није окончан пре ступања на снагу овог закона спровешће се по одредбама овог закона.

Првостепени поступци започети пред основним судовима у којима вредност предмета спора омогућује изјављивање ревизије према одредбама овог закона, окончаће се пред тим судовима.

Ревизија је дозвољена у свим поступцима у којима вредност предмета спора побијеног дела прелази динарску противвредност од 40.000 евра, односно 100.000 евра у привредним споровима, по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, а који нису правноснажно решени до дана ступања на снагу овог закона.

Члан 24.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку садржан је у члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост и поступак пред судовима и другим државним органима.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Припреми Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку (у даљем тексту: Закон) приступило се имајући у виду потребу за ефикасношћу поступања и решавање судских заостатка, као и остваривање права странака на правично суђење, односно права на приступ суду, уз оцену досадашње примене одредаба Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП).

ЗПП је кључни процесни закон за остваривање и заштиту субјективних права и због тога има огроман значај. Развој друштва и већи обим заштићених добара утиче на разноврсност предмета, а правни промет захтева врло брзо процесуирање предмета. Свако одуговлачење поступка наноси једнаку штету и онима који на крају успеју у парници.

Разлози за доношење Закона садржани су у потреби да парнична процедура буде резултат усклађивања потреба и могућности, али и да се уважи традиција у процедури, да се отклоне недоумице у примени и изврше термилошка и правно - техничка побољшања текста, уважавајући мишљење стручне и опште јавности.

Такође, неопходно је усаглашавање са препорукама Савета Европе, уважавајући ставове изнете у експертизама Савета Европе на Закон и ЗПП, као и усклађивање процедуре са европским стандардима, односно са препорукама и прописима ЕУ и са праксом Европског суда за људска права.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Закона мења се члан 13. ЗПП тако што се бришу речи „против учиниоца кривичног дела” и на тај начин прецизира се овај члан и на одговарајући начин разрађује се начело везаности парничног суда за одлуку кривичног суда и да је у парничном поступку суд у погледу постојања кривичног дела и кривичне одговорности учиниоца везан за правноснажну пресуду кривичног суда којом се оптужени оглашава кривим.

Чланом 2. Закона усклађене су одредбе члана 35. ЗПП са одредбама члана 142. став 6. Устава којима је прописано да суд суди у већу, а да се законом може предвидети да у одређеним стварима суди судија појединац и истовремено проширена функционална надлежност, односно таксативно одређени спорови у којима суди судија појединац. Поред осталог, овим одредбама је прописано да судија појединац суди у: имовинско-правним споровима, стамбеним споровима, као и у споровима због сметања државине, о ауторским и сродним правима, о објављивању информације и одговора на информацију, о заштити и употреби проналазака, индустријског дизајна, модела, узорака, жигова, ознака географског порекла, топографије

интегрисаних кола (топографије полупроводничких производа) и права оплемњивача биљних сорти, затим споровима због дискриминације, због повреде права личности, споровима поводом избора и разрешења органа правних лица, поводом колективних уговора, потрошачким споровима, споровима поводом штрајка.

У складу са предложеним изменама о саставу суда, чланом 3. Закона брисан је члан 36. ЗПП.

Чланом 4. Закона допуњене су одредбе члана 85. ЗПП тако што је предвиђено да пуномоћник може бити физичко лице које је потпуно пословно способно, а након што је Уставни суд утврдио да одредбе члана 85. став 1. у делу који гласи: „који мора да буде адвокат” и став 2. нису у сагласности са Уставом. Тим одредбама које су престале да важе на основу Одлуке Уставног суда од 23. маја 2013. године која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 49/13 од 5. јуна 2013. године било је предвиђено, да кад странка има пуномоћника онда он мора да буде адвокат те да изузетно пуномоћник правног лица може бити дипломирани правник са положеним правосудним испитом, који је стално запослен у том правном лицу. Допуном из члана 4. Закона поред адвоката наведена су и друга лица која могу бити пуномоћници физичког лица, а у радном спору пуномоћник физичког лица може бити и представник синдиката. Прецизирано је да пуномоћник правног лица може бити адвокат или дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је у радном односу у том правном лицу. Потпуна пословна способност услов је да физичко лице може бити пуномоћник.

У складу са наведеним допунама члана 85. ЗПП, на одговарајући начин се чл. 5, 6, 7, 15. и 18. Закона прецизирају одредбе ЗПП и то: чланом 5. Закона члан 88. ЗПП да пуномоћника који је адвокат може да замењује адвокатски приправник, чланом 6. Закона члан 89. ЗПП о овлашћењима која има пуномоћник који није адвокат ако странка која је издала пуномоћје за вођење парнице није ближе одредила овлашћења у пуномоћју, чланом 7. Закона се прецизира члан 136. ЗПП у вези са достављањем писмена пуномоћнику адвокату и чл. 15. и 18. Закона допуњују се члан 410. став 2. тачка 2) и 430. став 1. ЗПП тако што се прецизира да су ревизија, односно понављање поступка недозвољени ако нису изјављени преко пуномоћника адвоката.

Чланом 8. Закона мења се члан 143. став 2. ЗПП одредбом да ће, у случају да није у могућности да уручи писмено на адреси прибављеној од странке, суд по службеној дужности прибавити од надлежног органа, адресу пребивалишта и боравишта странке којој писмено треба лично доставити и извршиће достављање на тако прибављеној адреси.

Чланом 9. Закона врши се усклађивање позивање на члан 141. ЗПП у одредби члана 148. став 4. ЗПП.

Чланом 10. Закона мења се члан 193. ЗПП у делу у којем је предвиђена обавезност да се пре подношења тужбе против Републике Србије, аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, надлежном јавном правобранилаштву достави предлог за мирно решавање спора.

Чланом 11. Закона допуњује се члан 294. ЗПП, ставом 2. који предвиђа да је суд дужан да, пре доношења решења о одбацивању тужбе, одржи рочиште на коме ће тужиоцу омогућити да се изјасни о одбацивању тужбе. На овај начин се постиже боља заштита права у тужиоца у поступку у случају да је тужба одбачена из разлога прописаних законом.

Чланом 12. Закона врши се измена члана 399. став 4. ЗПП у погледу правилног позивања на члан јер се ради о набрајању чланова ЗПП о

кажњавању када се као изузетно предвиђа дозвољеност жалбе против решења другостепеног суда.

Чланом 13. Закона редефинисана је дозвољеност ревизије у члану 403. ЗПП тако што се прописује да је ревизија увек дозвољена кад је другостепени суд преиначио пресуду и одлучио о захтевима странака (јер се ради о различитим одлукама две инстанце), као и кад је другостепени суд усвојио жалбу, укинуо пресуду и одлучио о захтевима странака (јер треба обезбедити инстанциону контролу). Одговарајућом формулацијом регулисани су свеобухватније случајеви недозвољености ревизије у имовинско- правним споровима с тим што је у погледу цензуса предвиђено да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Разлози смањења цензуса за изјављивање ревизије су у томе што је постојећим законским решењем вредносна граница високо одређена, као и у потреби за већом социјалном избалансираношћу, односно већом доступности овог правног лека када, без обзира на дозвољеност посебне ревизије из члана 404. ЗПП.

Чланом 14. Закона интервенише се у члану 404. ЗПП, у складу са мишљењем изнетим у стручној и јавној расправи, тако што је предвиђено да Врховни касациони суд одлучује и о дозвољености и основаности посебне ревизије и то у већу од пет судија. На тај начин се ствара основ за уједначавање оцене дозвољености посебне ревизије имајући с једне стране у виду досадашњу надлежност апелационих судова за оцену дозвољености посебне ревизије, а са друге, да је Врховни касациони суд истовремено и најпозванији да се изјашњава о дозвољености посебне ревизије јер је његов задатак да уједначава судску праксу и примену права.

Чланом 16. Закона врши се прецизирање одредбе члана 416. став 2. ЗПП.

Чланом 17. Закона допуњује се члан 428. ЗПП, имајући у виду одлуку Уставног суда објављену у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 74/13, којом је оглашена неуставна одредба става 3. наведеног члана ЗПП. Чланом 17. Закона се предвиђа нови став 3. члана 428. ЗПП којим је прописано да се објективни рок од пет година од дана кад је одлука постала правноснажна не односи на понављање поступка у случајевима ако странка стекне могућност да употреби одлуку Европског суда за људска права којом је утврђена повреда људског права, као и ако је Уставни суд, у поступку по уставној жалби, утврдио повреду или ускраћивање људског или мањинског права и слободе зајемчене Уставом у парничном поступку, а то је могло да буде од утицаја на доношење повољније одлуке.

Чланом 19. Закона у ЗПП се додаје нови члан 433а који уређује понављање поступка пред Врховним касационим судом.

Чланом 20. Закона допуњује се члан 445. ЗПП одредбом става 3. којом је прописано да се пресуда у парницама поводом колективних уговора објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”. Разлога за овакво решење је што пресудом у парницама поводом колективних уговора суд изриче како гласи одредба у колективном уговору којом се уређује спорно питање из колективног уговора и та изрека пресуде представља саставни део колективног уговора све док он важи, па из разлога таквог дејства пресуде она треба да буде објављена.

Чланом 21. Закона допуњује се члан 479. став 5. ЗПП у погледу одговарајућег позивања на члан 380. став 1. ЗПП, будући да за све врсте

поступака када је у питању спор мале вредности рок за жалбу износи осам дана.

Чланом 22. Закона, у члану 485. ЗПП, у складу са предложеним смањивањем цензуса за друге врсте спорова, смањен је цензус и за изјављивање ревизије у привредним споровима на 100. 000 евра.

У члану 23. Закона садржане су прелазне које уређују настављање започетих предмета и дозвољеност ревизије будући да је Законом смањен цензус за изјављивање ревизије.

Члан 24. Закона прописује ступање Закона на снагу.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.

V. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Предлаже се да се Закон доносе по хитном поступку будући да би његово недоношење по хитном поступку могло да проузрокује штетне последице по рад правосудних органа и остваривање права грађана.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Одређивање проблема које нацрт закона треба да реши

Закон о парничном поступку („Сл. гласник РС”, 72/11, 49/2013 - одлука УС и 74/13 - одлука УС, у даљем тексту: ЗПП) ступио је на снагу 1.2.2012. године. Овим законом је предвиђено да ће се поступци започети пре ступања на снагу овог закона спровести по одредбама Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 125/04 и 111/09), а ако је у тим поступцима после ступања на снагу овог закона пресуда, односно решење којим се окончава поступак укинута и враћено на поновно суђење, да ће се поновни поступак спровести по одредбама овог закона.

Овај Закон је на снази нешто дуже од две године, а за поступке започете по претходном закону важе правила поступка по том закону, осим ако је одлука суда после ступања на снагу укинута.

Нови ЗПП је донео велики број позитивних новина, између осталог, да ће бити потребно мање времена за разне фазе у парничном поступку, затим приступ суду и ефикасност поступања су такође овим законом унапређени постојањем временског оквира за предузимање парничних радњи, али и поступака о споровима мале вредности који предвиђају једноставне и јефтине начине за паричење о питањима ограничене вредности.

Законом о изменама и допунама ЗПП (у даљем тексту: Закон) потребно је отклонити недоумице у примени овог закона из праксе, даље унапредити законска решења са становишта приступа суду, као и ефикасности у грађанском поступку и побољшања квалитета поступка и извршити на одговарајући начин усклађивање одређених одредаба ЗПП са Уставом.

Како би се, између осталог, у будуће за предмете на које се примењује важећи ЗПП смањио број представки Европском суду за људска права, потребно је извршити измене и допуне овог закона.

Такође, у одређеним одредбама треба решити и проблем непрецизности одредаба имајући у виду да одредбе закона морају бити у довољној мери прецизне, јасне и предвидљиве да субјекти на које се одредбе односе могу своје понашање да ускладе са законом.

Циљ који се постиже

Изменама и допунама Закона о парничном поступку треба обезбедити решавање предмета у парничном поступку на економичан и ефикасан начин и у складу са Европском конвенцијом о људским правима и слободама, одлукама Европског суда за људска права, Уставом и другим важећим међународним документима.

Европска конвенција за заштиту људских права и слобода у члану 6. који је релевантан за материју коју Закон уређује предвиђа, између осталог, да свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.

Овај закон, такође, заједно са осталим законима из области правосуђа треба да обезбеди успостављање делотворног, ефикасног, модерног и економичног правосуђа ради остваривања права на једнак и једноставан

приступ суду - правди, ефикасно решавање предмета и смањење нагомиланих заостатака.

Зашто је доношење закона најбоље решење проблема

Остваривање постављених циљева није могуће без одговарајућег законског оквира за чију израду је потребно доношење измена и допуна ЗПП. Према члану 97. тачка 2. Устава Републике Србије („Службени гласник РС”, број 98/06), Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост и поступак пред судовима и другим државним органима.

Питања која регулише Закон предмет су и оцене експерата Савета Европе.

Доношењем Закона којим се врше само неопходне измене обезбеђује се лакша примена ЗПП чије су одредбе при томе примереније традицији у процедури, као и у циљу повећања ефикасности у грађанском поступку и побољшања квалитета поступка.

Задржана је основна структура постојећег закона и норме које нису стварале проблеме у пракси остале су непромењене.

Законом се ради отклањања недоумица у примени ЗПП врше терминолошка и правно-техничка побољшања текста и прецизирају одредбе о надлежности, о пуномоћницима и друге одредбе.

Након што су одлуком Уставног суда од 23. маја 2013. године, која је објављена у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 49/13 од 5. јуна 2013. године престале да важе одредбе којима је било предвиђено, да кад странка има пуномоћника онда он мора да буде адвокат те да изузетно пуномоћник правног лица може бити дипломирани правник са положеним правосудним испитом који је стално запослен у том правном лицу, сада се Законом те одредбе о пуномоћницима допуњују како би се олакшао приступ суду. Ово имајући у виду одредбе Устава којима је, поред осталог, утврђено да се свакоме под условима одређеним законом јемчи право на правну помоћ те да правну помоћ пружају адвокатура, као самостална и независна служба и службе правне помоћи које се оснивају у јединицама локалне самоуправе у складу са законом.

У вези са тим, усаглашавају се и прецизирају и друге одговарајуће одредбе ЗПП о пуномоћницима, чиме се олакшава приступ суду у смислу члана 6. Европске конвенције о људским правима и слободама, странкама које немају пуномоћника и које се из незнања не користе правима која им припадају, прописивањем активне улоге судије.

Допуњене су одредбе о достављању јер неуспешна достава представља један од разлога који доводи до неоправдано дугог трајања поступка. Како би се свела на минимум могућност злоупотребе и избегавања пријема позива, односно писмена у циљу одуговалачења поступка, али и како би се спречила повреда права на приступ суду, одредбама о достави поклоњена је посебна пажња.

Предвиђене су ниже вредносне границе за изјављивање ревизије као ванредног правног средства с обзиром да су садашње вредности високе, имајући у виду потребу за социјалном избалансираношћу како приступ овом правном средству када је предвиђен не би био превише рестриктиван, односно како не би подлегао непотребним ограничењима. Такође, допуном ових одредаба омогућава се приступ овом средству увек када другостепени суд

преиначи првостепену одлуку и одлучи о захтевима странака, као и ако усвоји жалбу, укине пресуду и одлучи о захтевима странака.

Имајући у виду одлуку Уставног суда објављену у „Службеном гласнику Републике Србије”, број 74/13, којом је оглашена неуставна одредба става 3. члана 428. ЗПП, Законом је допуњена ова одредба у циљу заштите људских права тако што је прописано да се објективни рок од пет година од дана кад је одлука постала правноснажна не односи на понављање поступка у случајевима ако странка стекне могућност да употреби одлуку Европског суда за људска права којом је утврђена повреда људског права, као и ако је Уставни суд, у поступку по уставној жалби, утврдио повреду или ускраћивање људског или мањинског права и слободе зајемчене Уставом у парничном поступку, а то је могло да буде од утицаја на доношење повољније одлуке.

Извршена су и друга правно- техничка побољшања одредаба ЗПП.

На кога и како ће утицати предложена решења

Решења у Закону утицаће на грађане, односно странке, као и учеснике у поступцима имајући у виду аспекте члана 6. Европске конвенције о људским правима и слободама и одговарајуће препоруке Савета Европе који су се имали у виду приликом израде Закона у погледу олакшаног приступа суду, правичног суђења и ефикаснијег решавања предмета.

Такође, утицаће и на судове у погледу лакше примене закона захваљујући прецизнијим одредбама.

У вези са наведеним, треба указати на препоруке Савета Европе, а између осталог, на Препоруку бр. R. (81)7 о мерама које олакшавају приступ правди која наводи, између осталог, да парнице треба да буде брзо и јефтино, затим Препоруку бр. R (84)5 о принципима парничног поступка намењеним за побољшање функционисања правде у којој се наводи да модерна техничка средства за прикупљање доказа треба да буду на располагању и да изјаве и доказе треба поднети у раној фази парнице.

На основу праксе Европског суда за људска права, приступ суду подразумева, на пример, да парничари ограничених средстава не треба да буду спречени да изнесу свој случај пред суд те да увођење поједностављених поступака може такође бити начин да се да приступ суду, а поред тога, право приступа суду подразумева да не треба да буде других сметњи за парничаре да изнесу свој случај на суд.

У поменутој Препоруци бр. R. (81) 7 у ставу 15 је наведено да тамо где постоји спор у вези са мањим новчаним износом или новчаном вредношћу, треба предвидети поступак који омогућава странкама да изнесу свој случај пред суд без трошкова који нису у сразмери са износом који је у питању те да у ту сврху треба размотрити одредбу о једноставним формама, избегавању непотребних суђења и ограничењу права на жалбу. Имајући то у виду нису мењане одредбе о висини износа за спорове мале вредности што значи да се неће смањивати број случајева који се квалификују за поједностављене поступке и поступке о споровима мале вредности, осим што су прецизиране те одредбе ради лакше примене.

Унапређујући законска решења овај закон даје јасне поруке у наведеном смислу свима који су укључени у парнични поступак и на тај начин са своје стране овај закон даје допринос као један од елемената у области грађанског поступка имајући у виду чињеницу да у великој мери унапређење у овој области зависи и од других чинилаца, као што су капацитети судија и других учесника у

овом судском поступку. На тај начин уз измене одговарајућих закона заштитиће се право на правично суђење.

Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима; Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове његове примене; Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција

Закон неће изазвати посебне трошкове грађанима и привреди, односно малим и средњим предузећима. Напротив, олакшавањем приступа суду у вези са измењеним одредбама о пуномоћницима омогућиће странкама ограничених средстава да обезбеде себи одговарајуће заступање уз истовремено обавезу активне улоге суда према странкама које немају пуномоћника и које се из незнања не користе правима која им припадају.

Нацртом Закона, с обзиром на материју коју уређује, директно се не подстиче стварање нових привредних субјеката или тржишна конкуренција. Међутим, увођењем ефикаснијег и економичнијег парничног поступка, као и поступка у складу са Европском конвенцијом о људским правима, одлукама Суда за људска права, Уставом и другим важећим међународним документима, стварају се предуслови за јачање владавине права, за стварање бољег тржишног амбијента у коме би се закони поштовали, а пословни односи развијали по правилима слободног тржишта и тржишне конкуренције.

Ефикаснијим поступком смањиће се број представки пред Европским судом за људска права, уставних жалби пред Уставним судом, као и судских заостатака.

С тим у вези, према објављеним подацима за годину која је претходила ступању на снагу новог ЗПП, односно према извештају Европског суда за људска права, у 2011. години дошло је до осетног пораста броја представки против Србије (увећање од око 2000 представки у односу на претходну годину). Тако је против Србије на крају 2011. године регистровано 6.750 представки пред Судом, што је чинило 4,5% од укупних представки у Европском суду. Србија је у тој години по броју представки далеко испред свих бивших југословенских република (Словенија – 3.332; Хрватска – 1.752; Босна и Херцеговина – 1.408; Македонија – 1.020; Црна Гора – 869).

Према подацима за период јануар-јун 2011. године највећи удео у структури утврђених повреда Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода односио се на дужину трајања судских поступака при чему је структура предмета према природи правних питања веома различита, а највећи број се тиче класичних парница.

Такође, неопходно је напоменути и објављене податке Уставног суда о раду у 2012. години у чијем раду се највећи број предмета, као и претходних година, односио на поступање по изјављеним уставним жалбама. У тим предметима донето је чак 2.587 одлука, од којих је у 2.112 предмета утврђена повреда Уставом зајемчених права. При томе су и даље међу најбројнијима уставне жалбе којима се истиче повреда права на суђење у разумном року.

Управо је Уставни суд констатовао да је реално очекивати да се недавним променама процесних и других закона трајање поступака значајно смањи, ефикаснијим поступањем правосудних и других државних органа у поступцима одлучивања о појединачним правима и обавезама.

Имајући у виду овакве оцене Уставног суда тим пре се очекују такви ефекти Закона којима унапређују законска решења.

Треба још истаћи поводом утврђених повреда уставних права да је Уставни суд у складу са изменама Закона о Уставном суду у протеклој години почео да утврђује и право на накнаду материјалне штете, што би уставну жалбу требало да учини још делотворнијом.

Најзад, треба подсетити да је према извештају Врховног касационог суда о раду судова у 2012. години један од значајних показатеља за оцену рада судова и број старих предмета које судови имају у раду. Према подацима Врховног касационог суда за 2012. годину, та анализа старих предмета урађена је према датуму пријема у суд и према датуму иницијалног акта и ако се посматра број старих предмета према датуму пријема у суд, судови су имали на крају тог извештајног периода 1.647.349 нерешених старих предмета, што је за 18,86% више у односу на крај 2011. године. Повећан је и број нерешених старих предмета према датуму иницијалног акта у односу на крај 2011. године за 18,33%. Највећи проценат старих предмета према датуму иницијалног акта у односу на укупно у раду имали су основни судови 44,65%. У односу на 2011. годину уочено је да је проценат старих предмета у основним судовима повећан јер је у 2011. години износио 32,94%. Значајно мањи проценат старих предмета је у апелационим судовима 18,14% и у вишим судовима 13,15%, да привредни судови имају 11,74% старих предмета, а Привредни апелациони суд 14,22% старих предмета те да највеће проблеме у решавању старих предмета имају основни судови. Већина судова је имала програм решавања старих предмета у којем су садржане мере које треба предузети да би се њихов број смањило, али проблем старих предмета тиме није решен.

Због свега истакнутог су од значаја законска решења којима се смањује могућност стварања судских заостатака, између осталог, одговарајућим одредбама које се тичу временског оквира за предузимање парничних радњи, али и другим одредбама како је наведено.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону

Радна група за израду радног текста Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку завршила је 19. октобра 2012. године свој рад на изради радног текста Закона. Након тога, текст је објављен на сајту Министарства правде и државне управе и позвани грађани и стручна јавност да се упознају са радним текстом Закона и истовремено су сви заинтересовани позвани да у наредних месец дана своје коментаре пошаљу путем обрасца за коментаре на дату е-пошту.

Такође, у оквиру тог рока, јавна расправа је посебно организована у Палати Србија дана 2.11. 2012. године када је представљена радна верзија Закона. На јавну расправу су посебно позвани представници свих врста и нивоа судова, као и представници јавних тужилаштава, Високог савета судства и Државног већа тужилаца, јавних правобранилаштава, Правосудне академије, Адвокатске коморе Србије, Друштва судија Србије, затим представници Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Повереника за заштиту равноправности, Заштитника грађана, правних факултета, синдиката, Привредне коморе, Канцеларије за сарадњу са цивилним друштвом, Канцеларије за европске интеграције и Канцеларије за регулаторну реформу и анализу ефеката прописа, затим надлежног одбора Народне скупштине, USAID, Савета Европе, Светске банке, ГИЗ, Национални савет за заштиту потрошача и др. На овој јавној расправи су изнети предлози и сугестије које је радна група за израду радне верзије закона имала у виду

предложивши коначан текст и тиме завршила свој рад дана 23. новембра 2012. године.

Након тога, приликом израде коначног текста Закона, поред резултата јавне расправе имале су се у виду сугестије изнете у Мишљењу Генералне дирекције за људска права и владавину закона- Одељења за правду и правну сарадњу од 2.5.2013. године које је приређено на основу експертизе, као и одлуке Уставног суда којом је утврђено да одређене одредбе ЗПП нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава

Током примене Закона, с обзиром да се ради о изменама и допунама закона којим се уређује грађански поступак, и то ради унапређења његовог квалитета, примењиваће се уобичајене мере које су поред осталог предвиђене и другим законима. Тако је примера ради, Законом о правосудној академији прописано да Академија спроводи, између осталог, сталну обуку судија, а с тим у вези, Законом о високом савету судства је прописано да Високи савет судства даје сагласност на програм сталне обуке за судије и запослене у судовима и врши надзор над његовим спровођењем. У том смислу вршиће се одговарајућа обука у вези са применом Закона.

Треба напоменути да се сваке године традиционално одржавају семинари у организацији судске власти о питањима из судске надлежности и посебно питањима која се тичу судских поступака, па и грађанског поступка.

Прелазним одредбама детаљно је прописано поступање по предметима у време ступања на снагу Закона.

За примену Закона, од значаја су и други одговарајући прописи који се примењују у области правосуђа тако да ће се доследном применом свих прописа остварити оно што се Законом намерава.